

Sub conducerea: Prof. Augustin Cosma
Timișoara III, Str. Vadul Călugăreni nr. 2

Țara Visurilor Noastre

Anul VIII

Februarie

Nr. 2

Revistă literară pentru tineret. Apare lunar, afară de lunile de vacanță, sub conducerea prof. Augustin Cosma, Timișoara III, Str. Vadul Călugăreni nr. 2. — Inreg. la Tribunalul Timiș-Tor. sub nr. 98/1941.

Cine mi-s eu!

Dacă ținem să punem în fruntea editorialului nostru de azi plinirea conștiinței valorii ce credem că o reprezentăm, atât de plastic exprimată, în frumosul graiu bănățenesc, gândul nostru nu este, nici nu poate fi gând, nici tendință de-a privi de sus pe cei printre cari mila Domnului ne-a împrăștiat, pentru a ne putea desăvârși împreună puțința așteptării și pregătirii celor necesare pentru a ajunge să ne putem simți și mărturisii că, „noi ni-s acasă“: și cei de aici, și, dar mai ales cei pe cari năvăliri vremelnice de puhoai, măluite peste curățenia pământului plămădirii și dăinuirii noastre de veci, îi pune în vremelnica, dar cu atât mai îndure-rata nevointă de-a simți că pe meleagurile ce-au fost și vor fi ale noastre:

„străinul te tot paște,
de nu te mai poți cunoaște“!
Indrăgi-i-ar ciorile
Și spânzurătorile! (Doina, M. Eminescu)

Căci acest „Cine mi-s eu“! această conștiință conștiință a valorii ce mă pretind a o reprezenta *individual*, nu e o conștiință exclusiv bănățenească, doar

exagerarea sincerității exprimării aparține graiului și sufletului bănățesc. Acest: Cine mi-s eu! este racila întregii noastre vieți de cumunitate, ori ce cadre ar cuprinde și oricum s'ar numi: familie, societate, neam, umanitate.

Acest „Cine mi-s eu“, pe care înzadar am căuta să ne mângăiem a-l putea identifica în afară de noi, e partea constitutivă a dinamismului fiecăruia dintre noi; e tragica calitate a înfrigatei noastre trude spre „mai mult“ „și spre mai mare“, este acel: „Doamne, mulțumescu-ți că nu sunt ca ceilalți oameni,... sau ca și acest vameș“; postesc de două ori în săptămână; dau zeciuala din toate câte am „...Putea desigur să continue, Fari-seul, să-și exprime întreaga drojdie a suficienții, în care-i dospește, mândria de-a se simți în drept de-a fraterniza cu Cel pe care îl numește Dumnezeu și Stăpân: „Cere“, pare că-ar vrea să spună mai departe, „cere tot ce vrei, îți dau din toate câte am“!

Este inconștienta noastră mândrie de-a ne constitui creditorii ai Celui și ai celor, cărora doar debitori să ne mândrim a ne putea mărturisi!

Este îndrăzneala comparației noastre cu Cel și cu cei, din puțințele cărora ne dobândim și desăvârșim rosturile noastre 'n lume.

Este eschivarea noastră dela datorințele ce ni le impun beneficiile comunității, fără de cari nici n'am fi nici n'am trăi; este singularizarea noastră, — cu toată zestre comunității în beneficiul nostru, — pentru a ne simți liniștiți a o cheltui „în țări străine“ de-a se putea ști și cunoaște că nu e a noastră.

Acest: „Cine mi-s eu“; acest: „Doamne mulțumesc-ți că nu sunt ca ceilalți oameni“, acest:... Doamne,... îți dau din toate câte am“, — nu vreau să-ți rămân dator! este adevăratul fariseism reprob de Domnul Nostru Isus Cristos și prin acel: „Vai vouă farizeilor cărturarilor“...; este mândria pretențioasă a „binelui făcut“, celor cărora debitor va să rămâi, pe lângă toată datorința împlinită integral: „Când ați făcut tot ce a trebuit să faceți, spuneți: „Slugi netrebnice suntem, ce-a trebuit să facem, am făcut“.

Încă nu s'a născut omul, afară de Dumnezeu — omul care să fi putut avea convingerea exprimată în acel: „Săvârșitu-s'a“: Implinit-am toate ce mi le-ai dat mie să le fac!

Noi cealalți facem ce tot putem, trudindu-ne viața întreagă, a omenirii și a individului, să apropiem tot mai mult ceace vrem, de ceace trebuie.

Cu ce-am mulțumit noi, cei de azi, truda, jertfa lacrimile și sângele generațiilor de generații de trudnici mucenici, pentru liniștea zilelor noastre de mai ieri? Doar cu aceea că n'am putut să ne jertfim ca să menținem întreg beneficiul pentru toți al jertfei lor? Și că nu credem că trebuie să ne zidim siguranța și ființa noastră, în zidirile Mănăstirii neamului de mâine?

Cu ce am mulțumit noi, rodurile pomului neamului nostru trudit, noi intelectualii, beneficiarii de-totdeauna ai curățenei muncii, trudei exploatării adevăratului nostru neam, neamului plugarilor atât de săraci lăsați în cele ale puținții vieții lor trupești și sufletești?!

Am făcut noi pentru cei din beneficiul cărora suntem, fie că sunt deasupra noastră, fie că sunt în ju-

rul nostru, fie că sunt înaintea noastră, fie că sunt după noi; „*tot ce a trebuit să facem*“?!

Căci tot ce suntem, e a altuia și a altora: a noastră e doar bunăvoința de-a păstra și spori talentul vieții primit.

„Cine poate adauge statului său un cot,“ ?

„Sau ce ai, ce n'ai primit, și dacă n'ai, de ce le mândrești“ ?

Voi cei ce în laboratoarele voastre vă trudiți, făcând din noapte zi, și puțință din neputință, ca să stăpâniți pământul și puterea lui, de ce credeți că trebuie să vă îngânfați chiar dacă ați prinde, în eprubetele voastre, taina vieții ?

Voi, oameni de știință, ați putea să fiți atât de lipsiți de rațiune, să credeți că voi ați creat cece ați putut doar surprinde și prinde cu voia și puterea Celui ce singur v'a creat pe voi și toate, dându-vă puteri și ajutor: „de-a crește, de-a vă înmulți, și de-a stăpâni tot pământul“ — până la măsura ce va simți El necesar, pentru binele vostru, să vă amestece, — cum de atâtea ori, în cursul istoriei omului spre lumină, — a amestecat limbile celor ce-și creaseră turnuri babiloane spre întronarea lor de „stăpâni“ peste Cel, ai cărui slugi netrebnice sunt chemați să ne simtă și mărturisească. Am făcut noi, „nu tot ce trebuie“, — căci această cerință rămâne „ideal pierdut în visul unei vieți ce va să vină“, ci făcut-am noi tot ce am putut și tot ce putem să facem pentru cei ce ne-au prilejuit viața și puțința deplinirii ei: părinții și neamul nostru? Am făcut noi și facem tot ce trebuie pentru cei cu cari frați ne mărturisim a ne simți ?

Și dacă n'am făcut, și nu facem, căci nu am făcut încă, — de păcătoasa conștiință a celui: Cine mi-s eu! și celui: Doamne mulțumescu-ți că nu sunt ca ceilalți oameni“ nu putem să o facem. Acest: Cine mi-s eu! și acel: „Doamne mulțumescu-ți că nu sunt ca ceilalți oameni!“ — este piedica, de care, — oricât s'ar zămisli în noi prin nevoia neputinții de fi și a rămâne fără contribuția altora, — nu poate deveni conștientă, nu se poate desăvârși în noi conștiința apartenenței noastre la întregul a cărui parte integrantă va să ne socotim pentru a putea deveni ceea ce ne mândrim a ne mărturisi.

Pentru aceste considerențe, pentru unul care vrea să și fie ceea ce se mândrește a se mărturisi: fiu, frate, elev, cetățean, român și om conștient: „Cine mi-s eu“, nu mai poate fi conștiința suficienței lui în raport cu cei din beneficiul cărora trăește și se desăvârșește, ci va constitui un program de viața spre a împlini în sine nevoița de a fi și a face tot ceea ce trebuie și poate, spre a putea să simtă cât de mărit se înalță cei ce se pot smeri: recunoscându-se slugi netrebnice, doar cele ce trebuie făcând.

Aceștia nu vor mulțumi Domnului „că nu sunt ca ceilalți oameni“, ci se vor trudi rugându-se ca în comparație, nu cu alții, ci cu ei înșiși, să devină azi mai mult decât ieri, și mâine mai mult decât azi: mai buni Români, mai iubitori frați, mai jertfitori cetățeni, mai silitori pentru a ști și face: mai creștini și oameni.

Augustin Cosma

Unire *)

Ziua de 24 Ianuarie, se sărbătorește de 85 ani și se va sărbători mereu, cât vor fi Români sub soare. În această zi, ne întoarcem inima și și gândul spre trecutul sbuciumat al neamului nostru, care nu și-a pierdut niciodată nădejdea într'o soartă mai bună. Această soartă mai bună, nu putea să vină decât din Unire.

UNIREA TUTUROR ROMÂNILOR, este idealul care a înflăcărat pe marii noștri bărbați, este idealul care a scris în istorie numele luptătorilor din 1859 și 1 Decembrie 1918. Acest înalt ideal, adânc înrădăcinat în conștiința neamului nostru, va mai cere încă multe jertfe! Unirea din 24 Ianuarie 1859 a fost o mare realizare; ca și ori care mare înfăptuire, nu s'a născut la jocul întâmplării, ci a fost rezultatul unei frământări încordate spre ideal. Acest moment istoric concretizează năzuințele de veacuri ale strbunilor, care vreme îndelungată au luptat cu pana și cu paloșul, ca să ne lase, nouă urmașilor, o țară mai frumoasă și o viață mai bună.

Ideea unirii Românilor într'o singură țară apare târziu. Așa în veacul al XIX s'a ajuns la concepția unirii creatoare de realizări, prin cristalizarea diferitelor momente importante din istoria acestui neam.

În a doua jumătate a veacului al XVI, diaconul Coresi, în prefața „Psaltirii slavo-române“ ne spune motivul traducerilor sale: „toate neamurile au cuvântul lui Dumnezeu în limba lor, numai noi Românii n'avem“. Prin noi Românii, el înțelegea pe toți cei care vorbesc aceeași limbă. Ștefan cel Mare a cucerit de mai multe ori, Țara Românească, însă niciodată nu s'a gândit să o păstreze pentru el, ci a numit acolo domni munteni. Mihai Viteazul a unit pentru o clipă sub sceptrul său Muntenia, Moldova și Ardealul. Acesta poate fi conside-

---

*) Rostită cu ocazia zilei de 24 Ianuarie, la serbarea dela liceul D. Loga

rată o cucerire, dar a fost înrealitate, o GENIALĂ intuiție, caracteristică oamenilor superiori, de a prevedea cu secole înainte, realitatea îndepărtată. Cronicarii Miron Costin, Costantin Cantacuzino și Dimitrie Cantemir au avut clară în mintea lor ideea unității poporului românesc de pretutindeni, însă ei NU au tras concluzia ca Românii trebuie să se unească într'un singur stat. Totuși istoria ne dă dovada unui sentiment de solidaritate națională ce exista; cum s'a dovedit în expediția moldovenilor conduși de Mihai Racoviță în Maramureș 1717, când Domnul a dat ordin ostașilor să cruțe pe Românii maramureșeni. Acest sentiment de solidaritate nu s'a transformat în ideea clară a necesității unirii principatelor, decât în v. XIX, ca urmare a două însemnate influențe: Marea Revoluție Franceză din 1789 și Școala ardeleană, a merituoșilor și modeștilor cărturari dela Blaj. Revoluția franceză a adus ideea de libertate politică a popoarelor, adică înlocuirea absolutismului prin republici sau monarhii constituționale, conduse de reprezentanții poporului.

A doua idee esențială a revoluției franceze a fost ridicarea burgezimii, a clasei orășenești.

În Răsăritul, chiar și în centrul Europei, problemele care se pun sunt altele. Italienii, Cehii, Sârbii, Croații, Bulgarii, Grecii și Românii, aveau întâiu nevoie de libertate națională, numai apoi se puteau gândi la alcătuirea unei constituții care să garanteze libertatea și drepturile cetățenilor. Când la aceste popoare au pătruns ideile de libertate din Franța, a început deșteptarea și lupta pentru libertatea națională.

Ideile școlii latiniste: orginea romană a neamului românesc, unitatea etnică a Românilor, puritatea rasei și continuitatea neamului, s'au răspândit și dincolo de munți: prin relații comerciale, corespondențele particulare ale scriitorilor, prin trecerea în Principate a cărților tipărite în Ardeal, prin frecventarea școlilor ardeleni de către tinerii din principatele, prin împrăștierea peste tot

pământul românesc a elevilor școalelor ardeleno, deveniți profesori acolo ai gândul de unire și libertate dar mai ales prin câțiva scriitori, care au fost: Dimitrie Țichindeal în Banat, Gh. Lazăr în Muntenia și Gh. Asachi în Moldova.

Ideile naționale ale lui Gh. Lazăr, ascultate, în afară de elevii săi și de un numeros public, se răspândiră cu repeziciune în București, în vreme ce în Iași, Gh. Asachi a pornit îndemnul spre renașterea națională a Românilor.

Prin cunoașterea ideilor revoluției franceze și a școlii latiniste, s'a produs în mințile românești o deșeptare, o nevoie de schimbare a stării de umilință în care se afla poporul român.

Prima încercare în acest sens, a fost răscoala lui Tudor Vladimirescu din 1821, A doua realizare a revoluției franceze, ridicarea burgezimii, se traduce la noi, și în general în țările agricole, prin desrobirea țaranului și scoaterea lui din mizerie. Acesta a fost scopul mișcării Domnului Tudor, întâi revoltându-se împotriva boierilor greci. Caracterul social al mișcării a devenit NAȚIONAL, cerând plecarea domilor fanarioți, când Tudor și-a dat seama că în București există boeri naționaliști și iubitori de țară.

Domnul Tudor scrisese boierilor: „să aveți corespondențe cu dumnealor boerii moldoveni, ca unii ce suntem de un neam, de o lege și sub aceeași stăpânire și ocrotiți de aceeași putere (Rusia).

Iată dar, cum ideile acestui om ieșit din țărâtime trec dincolo de granițele țării, cuprinzând ideea solidarității românești. T. Vladimirescu a ascultat durerea neamului său și s'a jertfit, înălțând o puternică coloană la marelui edificiu al României tuturor Românilor.

În Regulamentul Organic din 1831, prima noastră constituție, boerii reușiră să introducă desideratul unirii principatelor române: „Începutul, religia, obiceiurile și cea de un fel limbă a locuitorilor într'aceste două principate, sunt destule elemente de o mai aproape a lor

unire, care până acum s'a zăbovit numai din împrejurări întâmplătoare". Luptătorul naționalist înflăcărat din timpul lui Al. Ghica, Ion Câmpineanu, spunea: „Liberarea Românilor de sub jugul Rușilor, puterea suverană bazată pe principiul ereditar, unirea tuturor Românilor sub același sceptru, egalitatea claselor sociale, să ajungi să fii mândru să fii român sau să mori, iată scopul sforțării noastre!”.

De o mare însemnătate pentru realizarea unirii, a fost mișcarea literară din timpul regulamentului organic, reprezentată prin; V. Alexandri, Ion Ghica, Dimitrie Bolintineanu, Grigore Alexandrescu, Nicolae Bălcescu și Costache Negruzzi. În această vreme apare în Transilvania, puternicul strigăt al lui Andrei Mureșanu: „Deșteaptă-te Române”.

Acești scriitori au precizat idealul național și au pregătit spiritele pentru împlinirea lui. Despre generația dela 1840 ne spune Eminescu în Epigramii:

„Voi credeți în scrisul vostru,

Și deaceea spusa voastră era sfântă și frumoasă!“
Revistele „Propășirea“, „Magazin istoric pentru Dacia“, „Dacia literară“, „Foaie pentru minte, inimă și literatură“, erau adresate tuturor Românilor. Scriitorii munteni, moldoveni și ardeleni colaborau între ei și scriau pentru toți Românii. Ei au pregătit astfel unirea sufletească a neamului, înaintea celei politice. În marea adunare națională dela Câmpia Libertății în 1848, s'a auzit și strigătul „Noi vrem să ne unim cu țara!“.

Unirea Românilor într'un singur stat și liberarea lor de sub protectoratul rusesc, introducerea democrației și împrumutarea țărănilor, a fost scopul revoluției din 1848 în principate. Tinerimea română revoluționară, emigrată în Apus după nereușită tentativă a eliberării de sub protectoratul rusesc, a întreprins 2 mari și însemnate acțiuni: una intensă și pasionată de propagandă, pentru a face cunoscută chestiunea românească opiniei publice

și a o câștiga de partea sa și alta diplomatică, pentru a dobândi bunavoința și interesul statelor apusene pentru cauza ce reprezentau și susțineau, adică: constituirea unui stat național român, reclamat nu numai de legitimele aspirațiuni ale neamului nostru, ci și de anumite necesități politice ale Europei.

Îndoita acțiune a emigrației române, este cea mai frumoasă operă politică și națională din epoca Renașterii noastre. Cei care au susținut-o, au dat dovadă de cald patriotism și devotament, împreună cu pricepere, intuiție și tact politic. Ei au isbit. Interesele Turciei, Angliei, Franței și Piemontului au dus la coaliția din Crimeea. Sângele vărsat atunci în Crimeea ne-a fost favorabil. Să dea Domnul, ca sângele scump care se varsă azi în Crimeea, să fie preludiul unei noi și ultime uniri a tuturor Românilor!

Patrioții Români și-au dat seama că din acel conflict cauza română va fi triumfătoare, căci libertatea și prosperarea țării sfârțecate și setoasă de unire, va veni dela înfrângerea Rusiei!

Prin acțiunea exilaților din Apus, problema românească fu așa de bine pregătită, încât a fost pusă spre rezolvare între cele dintâi și între cele mai importante probleme, la Congresul de Pace dela Paris, din 1856.

Napoleon III, ar fi vrut să proclame unirea principatelor române, însă se opuse — pretinzând că Românii nu voesc Unirea, — Viena cetatea blestemată.

Atunci puterile hotărîră să consulte dorințele Românilor, instituind divanurile ad-hoc (1857). Divanurile ad-hoc, într'o minunată solidaritate și desăvârșită unanimitate de voință, au fixat cele patru postulate naționale: unirea, autonomia, principele strein și regimul constituțional, fără de care, realizarea completă a noului stat, nu era posibilă. Convenția nu a aprobat și unirea integrală, numai cea administrativă, nu și cea politică, nici alegerea unui, principe ereditar.

Dar ceea ce nu împliniră reprezentanții marilor puteri, împliniră ai noștri în minunata formulă: „îndrăzneală în cele bine chibzuite“. Inflăcărați de discursurile lui M. Kogălniceanu, Barbu Katargiu, A. C. Roseti și Vasile Boerescu, alegătorii trec peste micile lor preferințe pentru îndeplinirea principiului unirii, reprezentat prin persoana colonelului Alexandru Ioan Cuza.

Ales în Moldova în 5 Ian. și în Muntenia în 24 Ian. unirea s'a înfăptuit, fără ca să renunțe la dinastia streină ereditară. La alegerea lui Cuza-Vodă Kogălniceanu îi spuse: „Măria ta, porți un nume frumos și scump nouă, numele lui Alexandru cel Bun; să trăești dar la mulți ani! Fă, să mai putem ajunge la acele timpuri glorioase, când Alexandru cel Bun spunea ambasadurilor împăratului din Bizanț:

„România nu are alt ocrotitor decât pe Dumnezeu și sabia sa!“ — Și astăzi. noi avem același ocrotitor: pe Dumnezeu al dreptății și săbiile noastre: brava noastră armată“.

Austria a vrut să se opună, cu armele, împotriva unirii noastre. Inșă fu împiedecată de Napoleon al III, lea omul de largi vederi, al surorii noastre din Apus. Mai târziu, când peste acest „Crist al națiunilor“ veniră orele, de suferință și întunec, departe în răsărit o veche rasă latină și prietenă, a plâns îndurerată.

Cuza Vodă, vrednicul om nou al legilor nuoi, a realizat, prin contopirea celor două guverne, parlamente și administrații, unirea defivitivă, tot în 24 Ianuarie, în 1861. In această memorabilă zi, Barbu Katargiu termină strălucita sa cuvântare cu cuvintele: „Pe drapelul nostru, înaintea căruia să fim toți îngenunchiați, să scriem astăzi“ Toate pentru Țară, nimic pentru noi! Să trăiască România!“.

— Unirea din 24 Ianuarie 1859 a fost un pas spre un ideal și mai măreț: unitatea tuturor Românilor, înfăptuită în 1 Decemvrie 1918.

Frământarea și lupta neîncetată pentru realizarea unirii, sunt pentru noi o pildă, un sentiment și un legă-

mânt. Românii vrednici, în împrejurările sbuciumate din 1859, au știut să realizeze unirea. Azi, în învolburarea evenimentelor și în nesiguranța situației, ei ne spun; fiți demni de voi și nu uitați cel mai sfânt ideal al vostru.
„Unirea tuturor Românilor“!

Pius Enea Borza
VIII. 1. D.L.

Țara visurilor noastre

Țară ciuntită
de-un fulger isbită
în frunte și piept
din umbră nedrept

gem acum isvoare
doruri trecătoare,
cântecele plâng
lacrămile strâng

durerea amară
din vremi ce 'ngropară
visul de-altădată:
soartă blestemată;

dar azi ești cântare,
icoană 'n ăltare
și jale de clopot
și vaiet da ropot.

În doinele smulte
revolte durute
ni-e gândul un munte
piatră și punte

când ești foc nestins
în inimi aprins
de-o sfânt 'arătare
ce fierbe 'n noi ura
mai neagră șa sgura.

Că geme pământul și cerul iar plânge
Că lanțul rușinii căzut în Carpați
Și morții toți Țară se cer răsbunați:
Să ne dai lumină veac să făurim
În ceruri cu moartea de-acum să nuntim,
Ca brazda-Ți dospită 'n sânge și oase
Ca spada dreptății să scrie 'n moșie:
„Durat-am un soare pentru veșnicie!“

Gândul înălțării so 'nfrăți cu munții :
Să strângi neamul tot sub un singur Rege
Crai de noi credinți și de nouă lege :
Și vuind tot veacul cerul va cânta
Rodul plin de aur care va sălta
Glia întregită duh ce-o frământa
Să-Ți durăm hotarul brâu nestins de timp
Dăltuind tăria cremene și foc
Trăsnete și bolta sânge la un loc.

Răsbunarea crudă prea ne-apas'acum
Când trecute semne ne poartă de mâni
Ca vifore 'n piept ca Dacii bătrâni
Pe drumul de sânge și vechi pătimiri
Spre Golgota aceleași mari răstigniri
Să crească 'Nvierea din noi rășluri :
Și fiindcă, Țară, noi vrem iar pământ,
Din Răsăritul jertfei de Iisus
Ne vom întoarce vijelie spre Apus !

Va străluci luceafăr de noi biruinți :
Hotarul înfipt prin sfintele patimi,
Altarul, crucea spălate de lacrimi,
Lumină 'n suflet din vatra străbună
Trecutul în steagul care răsbună
Chemare de trâmbiți în lupta păgână
Să spargem în fândări istoria grea,
Să luminezi tot veacul Țară de vis
Prin muncă și jertfă să fii paradis.

Ca să fii spadă și fulger și soare
Vom dărâma în calea noastră toate
Să piară infometatele gloate
Și mările de sânge 'n care-or zace
Toți ce-i isbiți de fulgerele dace:
Să cânte Neamul și Legea și Crucea.

— — — — —
— — — — —

Atunci striga-vom cerului ce ne-a uitat
Din cetatea de lumină* 'nzări albastre:
„Aceasta-i

Țara visurilor noastre!“

Ioan Toma-Drăgoicea

Din trecut

Pe masă scrum,
In casă fum.
E tot ce mi-a rămas
Dintr'o țigară.
Privirile-mi alunecă afară,
Și-observ cum,
Din castanii-alinați pe drum,
Frunze-alunecă de par'că
S'ar legăna 'ntr'o barcă
Obosită
Și-asvârlită'n culmi de valuri.

Prin rotocoalele de fum,
Gându-mi pelerin
Rătăcește'ntr'un senin
De zile apuse
Care-mi fuse,
Inceputul fermecatelor
Regrete

Din apusuri violete.

— — — — —
Acum e toamnă
Pe obositele cărări.
In depărtări,
Stropi de bronz s'alungă
In frunze de rugină,
Și 'n simfonia de lumină,
Revăd surâsul tău viclean.

— — — — —
Câte-odată mă opresc
La chipu-ți din icoană și simțesc,
Că din minciuna unui an
Și dintr'o galbenă scrisoare,
Aceasta-i tot ce mi-a rămas:
O flăcăruie — albastră — verde,
Un val de fum
Un fir de scrum,
Și amintirea ce se pierde.

C. T. Loga

Noaptea, de veghe la Sevastopol...

Palida lună coboară în ramuri,
Iar undele mării 'noptate pe valuri
Se sbat în tăcerea fortului mut,
Ascuns între ziduri în formă de scut.

O barcă vâslește pe apa vibrândă
Adusă spre maluri de briza plăpândă...
Un cântec răsare din marea adâncă
Și cântecul pare furtună din stâncă
Vâslaşul oftează cu gândul la sat,
La munții, la codrii de unde-a plecat,
La murgu-i cu care plecase în țară
Cu cercuri și corturi și cu ciubară.

Și stânca-i din față îi pare de-odată,
Că-i stânca de-acas' Detunată.

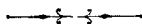
Pe culme cetatea se pierde în neguri
In liniștea crucilor rupte de vremuri
Un dangăt răsare din hăul pustiu:
E clopotul nopții. Ieșind din sicriu,
Eroii se scoală 'n-a nopții miresme,
Se 'ntunecă zarea, se frâng catapetesme.

E ceasul rugilor celora care
Murit-au în lupte peste hotare.
Iși pleacă genunchii fără putere
Iar ruga se 'nalță, se pierde 'n etere;
Se duce departe spre alte limanuri,
Spre frații și fiii spre-a patriei lanuri,
La tații, copiii, nevestele triste
La mame ce-și torc durerea pe prispe.

Marea-și oprește eterna-i vibraire
Și ascultă ruga pierzându-se 'n zare.

Tăcerea s'așterne pe stâncile grele,
Pe marea de ape, pe cerul de stele ;
Doar barca zglobie, dusă de valuri
S'apropie 'n liniștea nopții de maluri...

Doru Delastână

Trec anii...

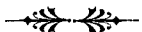
Trec anii mamă, trec în sbor,
Ani fără primăveri și fără soare ;
Se strânge în inimi dor de dor,
Și zâmbetu pe buze-mi moare.

Trec anii mamă, trec și eu
Pribeag pe-a toamnelor cărări,
Un chip iubit din satul meu
Cerșind afundului de zări.

Trec anii mamă, unu, doi,
Vor trece mulți dea-cuma încă
Pân' m'oi întoarce iar la voi
Să-mi stâmpăr jalea mea adâncă...?

Trec mamă anii, trec bătând
La porți închise și străine,
Tu nu mă vezi cum stau și plâng
Că nu-mi deschide, mamă, nime.

Leonida Dănilă — Năsăud

Gânduri...

De la măsura mea de brad privesc ades în noapte — afară
Și 'n sufletu-mi prea chinuit coboară o liniște amară.
În fața mea apar pe rând icoane vechi, spuză trecută
Cu amintiri și dragi povești din lumea cea necunoscută.
Pe maluri undele se pierd; cum n'au nici fund și nici sfârșit
În ele luna-mi pare un nufăr pierdut pe veci în infinit.
Oglinda apei se 'ncrețește la blânda vântului adiere
Și 'n gânduri ades când mă pierd, mai uit o viață de durere.
În noapte aud un foșnet lin, un mers de pribeagă copilă,
Ce cântă sub bătrânul tei părând o antică Sybilă,
Ea poartă 'n ochi lumină nouă din basmul care m'a vrăjit
În frageda-mi copilărie. Privind spre cerul nesfârșit,
Pe buze un surâs i-apare cum altul nu e pe pământ
Și rezimată 'n trunchi ea capul și-l clatină ușor în vânt,
Iar bucele-i strălucitoare în valuri de aur se respiră
Și 'n sufletu mi amorțit picură dulce din liră:
În nopți târzii și 'ntunecoase când frunza plopilor suspină,
Tu n'ai văzut în ochii mei lucind o lacrimă divină?
Nu ți-au vorbit a mele gânduri de visu-mi curat făurit,
De viața-mi pură dar stranie, de sufletu-mi prea chinuit?
Să pribegească 'n nouri albi prin lumea sfântă a visării,
S'admire stelele cum cad sau se-oglesc în apa mării,
Nu ți-a cerut cândva și ție să-i dai puțină 'ngăduire
Să cânte aducând în taină fiorii reci de aprinsă iubire?
Tu mag al drumului cel bun, luptând din greu mi-ai făcut cale
Pe care fără teamă merg urmând cu drag sfaturile tale.
Că jalea mea mistuitoare ce 'n veci nu-și mai găsește leac,
Că tot ce 'n lume am făcut doar numai pentru tine fac,
Că ale mele gânduri toate pe tine doar te urmăresc,
Nu ți-a șoptit zefirul serii în lume pe cine iubesc?
Mi-aplec acum fruntea în palme că vreau să te revăd în gânduri
Să te pictez pe fond de vis, iar drept de ramă să-ți scriu rânduri
Din basmul cu a fost odată, de mult într'o țară uitată
Un castel de mândre visuri, un băiat sglobiu și-o fată.
E prea duios basmul iubirii ce-o 'ngân domol asprului vânt,
Pierzându-se în negre cetini și fără dor, fără avânt,
Lung privesc afară 'n noapte: e atâta vrajă lină
Flori gingașe și pestrife se leagănă în lumină.
Dar poate 'ntremurări de ape vreodată 'n viață ai găsit
Un crin din sufletul meu smuls — gingaș, frumos, neprihănit

În preajma florilor din luncă, în legănare de dulci cânturi,
 Zâmbind senin și liniștit în fața celor patru vânturi,
 Privea mereu extaziat la argintul revărsat din aștri
 Și-ascuns poartă acum ceva din haina ochilor albaștri.
 Un sclav al unui nobil vis sunt astăzi limpezilor unde
 Și-am iubit fără-alege ca orice să pot pătrunde.
 O vrajă lină isvorăște din basmul etern al iubirii
 Vrajă adesea încălzită de-o scântee a nemuririi
 Și 'n urechi poveste veche despre taina 'nțelepciunii
 Cu refrenul altor timpi îmi par misterul rugăciunii
 În nopți târzii și 'ntunecoase sub ale lunii raze pale
 Un ideal mi-am făurit frumos ca visurile tale.
 Ca floarea gingașă de tei ca fermecata dimineață
 Sau ca dorința de ne 'nfrânt a unui măreț vis la viață.
 Ca un sărut de 'ndrăgostit pe-o floare 'n agonie
 Ca visul meu cel vreau trăit iar viață-mi vis să fie
 Câtând sinteză unui dor eu am găsit printre o mie
 Ca 'n voluptatea rezemnării să mă afund în veșnicie.

Cyanus

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Oaia rătăcită

I.

Soarele scăpăta spre asfințit. Unele din razele sale roșietice cochetau cu coamele undelor râulețului care sușotea în vale, iar altele își găsiseră tovarăși de joacă, clopotele atârinate în clopotnița din curtea bisericii.

Clopotnița era o alcătuire de lemn sprijinită pe doi stâlpi groși, potrivit de înalți, uniți sus printr'o grindă de care erau atârinate clopotele, cu ajutorul unei meșteșugite încurcăli de cârlige, lanțuge și sfori. Din această încurcală de deasupra fiecărui clopot se desprindea o bârnă subțire dela al cărei capăt mai dinafară atârna câte o frânghie aproape până la pământ.

Deasupra întregii alcătuiți se înălța o prea slabă apărătoare pentru ploaie, în vârful căreia se află o cruciuliță de lemn.

În toată jocului de sclipiri, clopotul cel mic prinse a se mișca deodată ridicându-se dela buză și culcându-se pe o rână. Limba-i căzu pe margine și din greoaia isbitură a celor două metale se născu o melodioasă unduire care se înalță în spațiu pentru a se pierde pe încetul în nemărginirea albastră.

Clopotul speriat par'că de sunetul căruia îi dăduse viață, se depărtă îndată de locul acela dar o forță mai puternică decât el, îl întoarse la loc aplecându-l mai tare și făcându-l să scoată un sunet mai puternic. De astă dată clopotul izbuti să se depărteze mult de locul cu pricina, dar în goana lui, nu se putu opri la mijloc și ajunse în cealaltă parte unde îl întâmpină din nou dangătul. Atunci, copleșit, plin de vibrații, se lasă în voia sorții întruchipată în ființa lui Moș Gheorghe, clopotarul satului, care se agățase de capătul frânghiei ca să tragă clopotul de Vecernie.

Din înălțimea în care pluteau lărgindu-se tot mai mult ca să cuprindă cele patru unghiuri ale zării, undele stăpâneau subțiriv privirea lor toată întinderea satului din clopotnița căruia porniseră.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Era un sătuleț mic, neînsemnat, abia cu două ulițe paralele și câteva „hudițe“ de legătură. Satul luase ființă la poalele unui deal ce se pierdea pe nevăzute în luncă. Se afla pe malul stâng al unui râuleț care mai întreg anul era aproape sec, doar primăvara se umfla de zăpezile topite în munți și atunci ades nu-și mai încăpea în albie și-și croia alta, pe cea mai apropiată din uliți, prin mijlocul satului. Acum, fiind vară, râulețul își ducea ostenit apele puține, făcându-și cu greu loc prin câmpie, până la Mureș în care se revârsa.

În partea de sus a satului, locuiau Românii, iar în partea de jos, Sașii.

Cu toată marea deosebire de neam, credință și obiceiuri, locuitorii viețuiau în bună înțelegere.

Fiecare neam își avea lăcașul de închinare în mijlocul părții de sat în care locuia.

Biserica românească era o clădire lungă, cu ziduri groase

joasă și fără turn, din care pricină clopotele trebuiau să fie agățate în clopotnița din curte.

Biserica săsească era o adevărată cetățuie, în mijlocul unei curți largi împrejmuită cu zid înalt de apărare.

Biserica avea și un turn scund, pătrat, care servea mai mult ca turn de observație.

Aceste măsuri de apărare nu-și mai aveau rostul acum, dar nu de mult, încă se mai întâmpla să dea navală câte o ceată de Turci prădalnici sau, mai rar, de Tătari.

La o astfel de vreme de primejdie și nenorocire, o parte din locuitorii satului se trăgeau cu avutul lor în codrii munților apropiați, iar alții, bărbații, se închideau în curtea bisericii săsești, unde puteau rezista o vreme.

În acest timp, jefuitorii prădau casele rămase fără apărare și le dădeau foc sub privirile neputincioase ale celor din biserică săsească, întotdeauna prea puțini la număr pentru a putea împiedeca jaful.

Din cauza acestor prădăciuni, casele nu se făceau prea trainice, fiind mai mult din lemn și pământ. Doar de vreo 80 de ani, după ce vremurile se mai așezaseră, începeau să se clădească ici colo case din piatră sau din cărămidă arsă.

De sus, satul se vedea ca un mare paiangen stând la mijlocul unei plase de încălcite fire, drumurile cari brăzdau în lung și în lat câmpia, legând satul cu ogoarele sătenilor.

O fâșie mai lată tăia câmpia dela Apus la Răsărit, în linie dreaptă. Era drumul de țară care lega Aradul cu Brașovul prin Deva și Sibiu.

Spre Răsărit, zarea era închisă de dealul la poalele căruia se afla satul. Spre Miazăzi privirea se oprea în piscurile împădurite ale munților Sebeșului. La Apus privirea alerga în voe pe netezișul șesului Pâinii mărginit în marginea fumurie a zării de profilurile șterse ale munților Poiana Ruscă.

La Miazănoapte însfârșit cercul se închidea cu firul de argint al Mureșului, la poalele cenușii ale Apusenilor.

II.

Pe vremea povestirii noastre, în anul dela Domnul 1786, în timpul de domnie al slăvitului împărat Iosif al II-lea, drumul de țară care trecea prin sat era foarte mult umblat.

Pe aci treceau negustorii dela Pesta și Viena, venind pela Arad și ducându-se la soții lor, neguțătorii Brașoveni sau trecând chiar munții, la iarmaroacele din Țara Românească și Moldova.

Tot pe aci era și drumul neguțătorilor Brașoveni cari, la rândul lor se îndreptau cu marfa spre târgurile dela Arad, Seghedin, Timișoara și mai departe.

De aceste împrejurări se bucura foarte hangiuul care ținea hanul și cârciuma din sat.

Era și vestit satul pentru hanul lui, la care se știa că drumețul obosit, de departe venind și ducându-se departe, găsește oricând adăpost și hrană pentru sine și dobitocul său.

Ce le plăcea mai cu osebire drumeților, era vinul ce se găsea la acest han, vin tare și acrișor de prin partea locului sau vinuri aromate de pe Târnave.

Pe lângă faima atrăgătoare a hanului său, satul mai avea însă o faimă care o întuneca pe cea dintâiu.

De câțiva ani, se aciuiase în preajma satului o ceată de tâlhari, ce băgaseră spaima în negustorii cari erau siliți să treacă pe acolo.

Pe acea vreme, colinele dealurilor ce coborau din munți spre Mureș, erau acoperite de dese păduri neumblate. Intr'o pădure de pe un astfel de deal prin care trecea drumul, se așezaseră tâlharii, la numai o jumătate de oră de cale din sat.

Orice negustor care își îndulcea sufletul cu vinul hangiuului din sat, își amăra inima cu gândul la pericolul ce-l aștepta la „hulă“. De multe ori încercaseră oamenii stăpânirii să stârpească această ceată de nelegiuți și întotdeauna se întorsese fără izbândă. Inzadar cutreeră codrul în lung și în lat, căci nu dăduseră de nici o urmă. Se căutase atunci să se dea de urma lucrurilor furate, vândute pe la târguri, dar și această

cercetare dădu greș. Câteodată tâlharii dispăreau cu lunile, pentru a apărea iar, în preajma marilor târguri, când știau că drumul e umblat și vor avea pradă bună.

Dela o vreme, stăpânirea, văzând că prin puterea ei singură nu poate stârpi pe răufăcători, chemă în ajutor lăcomia și trădarea, cari niciodată nu lipsesc dintre oameni și se arăta-seră cu prisosință în Ardeal cu vreun an mai înainte.

Se promitea celui ce va descoperi pe tâlhari, 10,000 de fiorini și titlul de baron, iar de era acela chiar dintre tâlhari, i se uitau toate fărădelegile.

Cu toate acestea, până în această seară de Sâmbătă din vara anului 1786, nimic nu se schimbaseră și tâlharii hălăduiau nestingheriți în ascunzătoarea lor, de unde se repezeau din când în când asupra căruțelor negustorilor, trăgându-se apoi la loc în viziunea lor, ca să adauge la bogățiile lor alți câțiva saci cu scumpeturi și să însemne pe răboj încă un neguțator sărăcit.

Totodată, în cer, se însemnau în catastif această nouă ispravă care avea să tragă alături de celelalte, în cumpâna păcatelor și a faptelor bune, în ziua judecății de apoi.

(Va urma)

Mircea I. Bena
Cl. VI-a B. Loga

Epigramă

Lui C. P. V., C. D. L.

Cum scoți tu apă dintr'o stâncă
E greu războiul! dragă vere
Nu tot ce sboară se mănâncă
Nici toate muștele fac miere.

Mirim din Segarcea

Rubayate

*Mi-a povestit o scoică din Aden,
Că marea cântă un etern blestem,
De când acolo zace în adânc,
Frumoasa Şahrezadă din harem.*

*

*Când ploile durerii vor cădea,
Din ochi — Leila — peste faţa ta,
Să nu blestemi pe bunul Mahomed,
Ci ia-ţi o cupă cu venin şi bea.*

*

*O sclavă cu mărgele la grumaz,
O rază parfumată din Şiraz
Şi un pahar arab cu roşu vin
Mă fac să-mi uit viaţa cu necaz.*

*

*Frumoasa lumii, azi să nu mai treci
Prin mica mea grădină cu poteci,
Căci trandafirii roşii sunt jeloşi
Şi poate mă vor blestema pe veci.*

Omar El Tobias

Plouă

Plouă.

Ploaia cade 'ntruna,

Picături s'aleargă 'n aer.

Noapte.

Printre nouri luna

Toarce din al vremii caer.

Gânduri.
Gânduri cad mereu
Se strecoară 'n suflet.
Noapte.
Somnul vine greu,
Ațipind răsuflet.
Plouă.
Ploaia nu s'oprește,
Plouă ne 'ncetat.
Gânduri.
Gândul n'ațipește,
Somnul m'a uitat.

Aurica Mitrică, Lugoj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pantum

La foșnetul de frunze moarte
Invie gândul ce-mi aduce
A ta icoană de departe
Și tot spre tine azi se duce.

Invie gândul ce-mi aduce
Un dor de fermecate lunci
Și tot spre tine azi se duce...
Mai ești copila de atunci?

Un dor de fermecate lunci
M'a legănat de-atunci mereu
Mai ești copila de atunci?
Mai sunt copilul de-atunci eu?

*M'a legănat de-atunci mereu
Și m'a purtat mereu spre tine...
Mai sunt copilul de-atunci eu?
Din tot ce-a fost ce mai rămâne?*

*Și m'a purtat mereu spre tine
Același dor de-atâta vreme,
Din tot ce-a fost ce mai rămâne?
Un glas ce 'ncearcă să te cheme.*

*Același dor de-atâta vreme
De-o șoptă spusă în amurg,
Un glas ce 'ncearcă să te cheme
Și câte alte doruri curg...*

*De-o șoptă spusă în amurg
Eu astăzi mi-am adus aminte
Și câte alte doruri curg
Din basmul fără de cuvinte.*

*Eu astăzi mi-am adus aminte
La foșnetul de frunze moarte
De basmul fără de cuvinte
Și-a ta icoană de departe.*

Marin D. Cârstea
Cl. 7-a L. M. „M. V.“

Am vrut să-ți spun

*Am vrut să-ți spun a mea durere
Din vremea când am suferit,
Dar n'am putut și în tăcere
Eu am rămas când te-am zărit.
Numai o lacrimă fierbinte*

*Care din ochi-mi a căzut
Ți-a spus mai mult decât cuvinte
De lacrimile din trecut.*

Ion Preda cl. V. B
Lic. Gh. Lazăr, Sibiu

Ceață udă, ceață deasă

Ceață udă, ceață deasă
Coborând încet, se lasă
Peste deal și peste casă
Ca o rochie de mireasă
Ceață udă, deasă

Ceață udă, ceață deasă
Țesând pânza de mătasă
A întins fața de masă
Până 'n cea din urmă leasă
Ceață udă, deasă

Ceață udă, ceață deasă
Cerne stropi mărunți, și lasă
Ce să plouă! Cui îi pasă
Că în suflet mi se 'ndeasă
Ceață udă, deasă?

Ceață udă, ceață deasă
Gros zăbranic cade ca să
Mă învălue 'ntr'o plasă
De dureri, neînțeleasă
Ceață udă, deasă.

Sanda Ghemuleț
București

Scrisoare

Aș vrea să mor cât de curând, ca să mă uiți și să mă ierți.

Poate, vei plânge la 'nceput, dar vei uita că am trăit și-am însemnat ceva în viața ta.

Acum nu mai are rost să trăiesc. Să-ți stau în cale? Să văd cum mă vei da uitării ori că alta va fi fericită 'n locul meu?

Ne-am despărțit căci așa trebuia. Mai are rost viața-mi tristă? Știu că sunt de prisos. Tu, vei căuta

altă cărare, dar eu nu mai am putere să-mi îndrept pașii aiurea. Tu ești tânăr, vrei să trăiești și... morții toți sunt uitați.

Dacă rămân, soarta poate ne va aduce față 'n față, ne va fa face să ne întâlnim și-ar fi prea greu pentru amândoi.

Mai bine e așa.

Suntem siguri că nu ne vom mai regăsi aici, nici-odată.

Te aștepti să-ți cer să nu mă uiți.

Dece să pretind vorbe zadarnice? Dece să te silesc să minți? Tot vei uita. Tot vei călca făgăduielile, așa cum le-am călcat și eu. Și pentru asta, îți cer iertare.

Iată ce mai doresc: iertarea ta.

Nu-mi pasă ce va zice lumea. Față de ea mă simt nevinovată. Nu i-am făcut nimic. Doar tu să mă ierți, căci ție ți-am greșit.

Te-am întâlnit într'o zi senină de primăvară. Acum, e iarnă, dar ziua / aceasta este ca și cea din trecut: senină.

N'am știut ce vrei să însemnezi. N'am voit să însemnezi nimic pentru mine.

Totuși ai învins, deși se pare că eu sunt cea învingătoare.

A trebuit să ne despărjim și de aceea vreau să nu mai fiu. Astfel vei putea să mă uiți liniștit, să fi fericit căci nu-ți voi mai fi în cale.

O floare, cât e frumoasă, o privești, îți place, o admiri. Aceeași floare ofilită, o privești, îți inspiră milă, dar tot te oprești alături de ea. Este, tocmai ceace nu vreau.

O, de-aș putea să mor...

25 Ianuarie 1944.

Rodica Deleanu
cl VIII-a C. S.

Viața mea

Vieța mea
E-o cale
Grea
Și gândul un suspin
Iar sufletu-mi de jale
E plin
Vieța mea
E o cărare
Grea
Necunescută
Și nevăzută

De soare
Vieța mea
E-o zi ploioasă
Și rea
Este o noapte 'ntunecoasă
Fără de nici o stea
Viața mea
E-o amintire
Tristă și amară
E-o rătăcire
E-o seară

Nichifor Mihuța

L. T. D. Caransebeș

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Zădărnicii

Melodii divine
Se lovesc de geamuri
Și se pierd în șoapte
Printre triste ramuri.
Peste viață, noapte,
Și tăceri sublime...

*

Valuri, valuri grele
Se isbesc de mal,
Mă isbesc de ele
De-al vieți val

Ciripiri de paseri
Se aud în crâng...
Triste clipe; — iluzii,
Idealuri seci, toate
Mi se frâng...
Rătăcirii în noapte
Peste zări pustii
Aur, bucurie, șoapte...
Astăzi toate,
Măine poate...
Moarte, pentru ce nu-mi vii?...

Ionel Bârzava
lic. construcții

Inchinare eroilor dela Stalingrad

*Cum e Parângul neclintit de ploi,
Așa ați fost acolo Voi!
Aspri și grei ca niște stânci,
Ce sparg furtunile în două
Și taie mările adânci,
Mărire Vouă!*

*Involburați cu piepturi de granit,
In crez străbun și neclintit,
Vă ridicați prin veac tunând:
„Mari vestitori de vreme nouă,
Cu moartea pre moarte călcând.
Mărire Vouă!*

Mărire Vouă.
*Ziditori de lume nouă,
Mărire Vouă!*

*La Voi ne închinăm,
Căci Voi ne-ați ridicat cu brațul Vostru greu
Din fiecă ruină, un altar!
Din fiecare mort, un Dumnezeu!
Din fiecare viu, un Alcazar!*

Mărire Vouă!
*Ziditori de lume nouă
Mărire Vouă!*

D. R. Ionescu

Epigrame

de Daf

Lui „Val de Mureș“ pentru
poezia „Poem pentru cei
18 ani ai tăi“.

*Pentru cei 18 ani ai ei,
Poți scrie versuri câte vrei,
Dar pentru ani tăi, eu zic :
„Mai bine să nu scrii nimic.“*

Unui domn, al cărui nume nu-l rețin, și care în numărul trecut al revistei inversându-mi pseudonimul, constată că devine Fad și îmi scrie o epigramă :

*Invers „sunt“ Fad, e-adevărat,
Și faptul nu-i așa de trist ;
Mai trist e că s'a constatat,
Că tu „nu ești“ epigramist.*

Ceva despre Frumos

Să ne fie cu iertare dela iubitul cetitoriu dacă îndrăznim să ne luăm îngăduința a-l turbura din ale sale mai plăcute trebi cu rândurile noastre, rânduri ce ar vrea să spună ceva nou, sau înouit, ca o haină ce-a mai fost purtată, și în lipsa alteia mai bune e întoarsă pe dos și arată privitorului o altă față.

Încă decând s'a ivit pe pământ, omul și-a arătat dorința de a-și ușura traiul spre a și-l face cât mai plăcut, mai comod; a căutat să evolueze ca viață și spirit, într'un cuvânt, a început să se civilizeze.

Dar aceste înlesniri n'au fost deajuns spre satisfacere; îi lipsea ceva un fel înaccessibil, un ideal spre care să-și îndrepte aspirațiile sale de ordin spiritual. În om se găsea ceva impalpabil care-l îndemna să tindă spre acest ideal; acest ceva este frumosul. Frumosul ceva înăscut, aprioric, inerent prezenței omului ca individ distinct și de sine stătător.

Desigur că din punct de vedere cantitativ, sădirea frumosului în sufletul omenesc diferă dela individ la individ.

El trăește în suflete întocmai ca o lumină sub obroc: la unii mai puternică, la alții mai slabă.

Cu cât îndepărtăm mai mult obrocul, cu atât lumina apare mai puternică și pune în valoare un spațiu mai vast. Sursa luminoasă nu prezintă un interes prea mare prin ea însăși; când însă e răsfrântă de obiecte, de corpuri diferențiindu-se cantitativ și calitativ, valoarea ei crește nemăsurat (natural, numai pentru oamenii cu vederea perfect normală).

Aceasta este și valoarea frumosului; nu prezintă un interes prea mare atâta timp cât se găsește sub obroc; când însă ridicăm obrocul și lumina sa poate pune în valoare spații mai întinse și cu aspecte cât mai felurite, orizonturi largi, importanța sa crește mult.

Rolul educației în artă sub toate formele ei, acesta este: de a îndepărta obrocul care acoperă lumina.

Frumosul nu evoluiază în timp și spațiu.

Ceeace evoluiază este numai forma sa de exprimare, și prin ea, de înțelegere.

Conformația psihică a indivizilor, pregătirea, educația lor se diferențiază.

Dacă manifestările artistice ale Negrilor, de pildă, diferă de ale Chinezilor sau ale Sud-Europenilor de ale Polinezienilor înseamnă aceasta că numai unii dintre ei au înțeles frumosul? Nu, ei numai formele sub care l-au înțeles au variat.

Nu vom insista asupra înrăuririi pe care o are natura asupra individului în manifestările artistice.

Trebue remarcat însă că ea a avut un rol primordial în aceste manifestări. Câtă deosebire în concepție între un basm nordic cu zâne, ninsori, sănii cu zurgălăi, vânturi reci, și capetele enorme de statui primitive din insula Paștilor sau palatele enorme din Tibet și poveștile cu Feți-Frumoși și zâne din spațiul miotic.

În fața aceleiași opere de artă, indivizi diferiți vor avea senzații estetice diferite în concordanță cu pregătirea lor în acest sens. Trebuie specificat că nu frumosul se naște din contemplația estetică, ci contemplația estetică ia naștere prin existența frumosului. Contemplația estetică n'ar fi posibilă fără existența în prealabil a frumosului.

Putința de a exterioriza, de a prinde sub formă materială gândul țâșnit din lumea sa interioară, o are artistul. Fiind dotat natural cu o cătime mai mare din acest ceva ce se cheamă frumos, și căutând să nu acopere lumina din el, reușește să ajunge la puterea de a proiecta în materie formă neschimbătoare ale frumosului. El doar transpune ceeace deja există în concepția sa. Nu ne putem întreba de ce există frumosul în om. Există... pentru că există, sau poate ar fi una din puțințele de evoluție, unul din mijloacele cu care e omul înzestrat pentru a merge spre perfecțiune. Artistul se servește de frumos ca de o haină cu care-și îmbracă subiectul. Pe noi însă, nu ne interesează în acest caz subiectul el însuși, ci este doar un pretext un fel de manechin care trebuie îmbrăcat. Haina este obiectul întregii noastre atenții. Forma este o încercare de a exprima frumosul spre a-l comunica; zicem încerca e, căci totdeauna puțința de redare va fi inferioară țelului. Dealtfel aceasta e marea calitate a unui ideal: de a nu putea fi atins. Cu cât ni-l apropiem, cu atât se depărtează mai mult. Dealtfel aceste considerații se pot ilustra cu proverbul: „Nu-i frumos ce e frumos, ci-i frumos ce-mi place mie“.

RELU I. mil. M. V.

Sfârșit

*Ploua o iarnă tristă 'n cale noastră,
Dar n'am băgat-o 'n seamă, căci în noi
Se rătăcise-un colț de primăvară, sau
Se-aprindea lumina unei stele de Crăciun.*

*Doar trecătorii ne priveau c'o întrebare
In ochii grabei lor închipuite,
Plecau apoi și chicoteau în ploaia
Pe care sufletele noastre se temeau s'o simtă.*

*Am fi dorit să nu-i mai auzim oftatul
Ca ticăitul unei inimi ce se stinge,
Să omorîm și picăturile de vreme,
Să nu ne plângă în tăcere fericirea...*

*... Dar ceasurile se rostogoleau pe caldarâm
Dintr'o clopotniță bătrână ca furtuna...
Iar mâine, de vom încerca să le căutăm,
Găsi-vom poate cioburi din iubirea noastră...*

Maia Bistra

Românu 'nveci nu pierе

Orice Român nutrește în inima sa dorul
De-a și libera pământul și dobândi ogorul
Din care-l izgoniră dușmanii săi tirani;
De-a și revedea o țară 'naapropiatul mâine
Bogată 'n toate cele, rotundă ca o pâine,
Cinstită de prieteni, temută de dușmani.

Intrânsa tot Românul simți-se-va'n putere
Să strige românește: Românul 'n veci nu pierе!
E mândru că se trage din Daci și din Romani;
Oștaş ne'nvins al crucii și al creștinătății,
El poartă pn a sa frunte cununa demnității
Pe plaiurile — acestea de două mii de ani.

Nutrim mereu în suflet speranța neînfrântă
Că viața românească și limba noastră sfântă
Acolo unde, Doamne! vremelnic au muțit
Au să re'nvie odată: nutrim speranța vie
Ca țara românească va fi o Românie, —
Precum strămoșii noștrii s'o aibă au dorit.

Afară voi venetici, năvălitori la pâine,
Noroade nesătule de slavă și de bine,
Afară din pământul ce ni l'a dat Traian!
Să piară și sămânța noroadelor turbate
De pe pământul nostru: și'ntru eternitate
Inalță-se urmașii poporului roman!

Ioan Novaconi
Inst. Orbilor

Eu plâng cu tine...

*Lui Leonida Dănilă, autorul
poeziei „Fetei ardelene“.*

*Eu plâng cu tine fată ardeleană,
Și munții, codrul, satul mic și drag,
Ce l-ai lăsat la margini de poiană
Când ai plecat în lume — atunci pribeag.*

*Eu plâng cu tine Someșul și Crișul
Și munții, munții noștri românești.
Și simt cum taie'n pieptul tău tăișul
Înstrăinări casei părintești.*

*Din nuc, o frunză mi-a căzut pe mână
Și-am tresărit... era toamnă și-atunci...
În urmă-ți un bătrân și o bătrână
Priveau tăcuți cum te pierdeai în lunci.*

*Și frământat poate de-un gând păgân
În urma celui ce pleca pribeag,
Din ochii blânzi ai bietului bătrân
O lacrimă căzut-a lin pe prag*

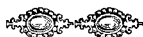
*Eu plâng cu tine ulmii din dumbravă
Și romanița galbenă din deal
Moșnegi cărunți și oameni de ispravă
Rămași să poarte jugul din Ardeal*

*Imi sună azi în amintiri chemarea,
Târzie, tristă din glas de caval
Și-mi scutură tot praful ce uitarea,
Pe gânduri mi-l așterne val de val.*

*Și simt în mine doruri cum se sfarmă,
Neputincioase, strigă răzbunare,
Sunt sute, mii de glasuri ce mă cheamă,
... Tăcut, privesc apusu 'n depărtare...*

*Eu plâng cu tine fată ardeleană
Și munții, codrul, satul mic și drag,
Ce l-ai lăsat la margini de poiană,
Când ai plecat în lume — atunci pribeag.*

Horățiu Păulescu
Caransebeș

Flori de ghiață...

Mi-a bătut iarna 'n fereastră,
cu 'nghetate mâini de ger, —
Și pe urmele degetelor ei,
crescut-au flori de ghiață!...
Zâmbetul zorilor, e o îmbrățișare
de pământ și-albastru cer,
Și fiecare dimineață,
Un început de sărutare
în zvon de clopoței...

Flori de ghiață!..
Ați închis în voi ale copilăriei jocuri,
Și am rămas stingher,
Să vă 'mpletesc din borangic de gând,
poem; —
e taina stelelor cu licărul de jocuri,
e rugăciune pînă de vrajă
și mister, —
e melodie aibă și plâns de requiem, —
e cântec de mărire,
și cântec de viață, —
Flori de ghiață, —
flori pline de mister!..

VAL DE MUREȘ

Steluța mea

„O, ce s'ar bucura Lenuța
De m'ar vedea azi decorat,
Și mama, Doamne, ce duioasă
M'ar săruta, de-aș fi acasă
Și ce de vorbe ar fi prin sat.“

Își legăna pe piept steluța
Și resărea de dragul ei,
I-a dăruit-o Mareșalul
Și-a zis — „De vom lua și - Ardealul.
Poți încă una să mai iei.

*Inverșunat lupta viteazul
Iar steaua lui era noroc,
Visa o Românie mare,
Ardeglul tot în sărbătoare,
Și dușmanii zdrobiți în foc.*

*Intr'un popas, privind steluța,
O schijă, o, cum se sfârși,
Că lângă ea adânc pătrunse,
In piept și sufletul i-l smulse...
Abia atâta mai grăi :*

*„Te părăsesc drag camarade
Și-ți dăruiesc steluța mea,
Norocul tău ea să ți-l poarte,
Lovește dușmanul de moarte,
Înspre Ardeal să pleci cu ea.*

*Iar când la Someș vei ajunge,
Și 'n apa lui te vei vedea,
Spre ceruri ochii ți-i îndreaptă
Rostește-mi numele în șoaptă
Și-aruncă 'n el steluța mea.“*

de Slt. C. Ghiban

„In miez de noapte“

Târziu, în noaptea tăcută,
Când doarme toată suflarea,
Eu viu înaintea icoanei
Și caut încet lumânarea.

Când mucusul s'aprinde mai tare,
Lumina răzbește, n ungheruri,
Iar buzele 'ncep să șoptească
O rugă fierbinte spre ceruri:

„Din căi rătăcite, stăpâne,
La netede drumuri mă scoate,
Ș'ajută-mă, Sfinte Părinte,
Să scap de dureri și păcate.“

De pe'nălțimi nemărginite
Coboară-te la tatăl meu,
Acolo, unde-i el departe
Cu gândul la mine mereu.

Păzește-l, Bunule Tată,
De multe laturi întinse
Și vindecă-i inima slabă
De dor și nerăbdare cuprinsă.

Spre neamul meu blând în durere
Îndreaptă-ți stăpâne privirea
Și-ascultă rugăciunile noastre
Ca'n tine vedem mântuirea.

Dar iată că mucusul se'ndoaie
Și sfârșe 'n ceara topită,
Apoi lumânarea se stinge
În noaptea amarnică cuprinsă.

Un nespun fior de gânduri
Firea 'ntregă mi-o cuprinde
Și cu ochii tot spre ceruri,
Ruga-mi, pe buza se pierde.

Tuțy Cardoso C. S.

Doină

Codrule, Măria-Ta
Lasă-mă sub poala ta
Codrule, voiu fi cuminte
Și de astăzi înainte
Eu nimic nu ți-ou strica
Numan 'n umbră m'oiu culca
Nici flori roșii n'oiu mai rupe
Buzele de chin sunt subte
Nici pe creangă n'oiu mai sta
Rău mă doare inima.
Prin ape n'oiu mai umbla
Prin tine m'oiu alerga.
Inima 'n piept mi se strânge
Codrule, și 'ncep a piânge
Și îți spun, îți spun cu toc
Că sunt om fără noroc.
In lume cât am trăit
Amarnic am suferit.
Când gândesc la zili 'mele
S'uple sufletu-mi de jele.
Când gândesc la un amor
Imi vine, îmi vine să mor
Codrule, Măria-Ta,
Eu aici-oiu rămânea
Sub cel teu bătut de vânt
Cu crengile la pământ
Să aud vînd pribăg
Vântu 'n frunzele de jag.
Vreau s'aud în miez de noapte
Ne 'nțelese mii de șoapte...
Iar aici în poeniță,
Să pătrundă o doiniță,
Frunzișul s'o trăgăna

Și 'n văzduh s'o legăna
Adormindu-mă cu drag.
In hucaful des de jag
Când nu s'o mai mișca creanga
Am s'aud încet talanga.
De departe-un cânt de corn
Va pătrunde și în somn.
Culcată pe iarbă jos,
In frunzișul femătos,
Care murmurând duios
Imi spune viața pe de rost,
Luna, în noapte regină,
Stropind pete de rugină
Dulce va zâmbi pe cer
Pe când mii de siele pier.
Sub o rază argintie,
Adormi-vom pe vecie
Și 'ndulce șopot de ape
Sufletu-mi pleacă departe.
Iară vântul rătăci
Va vedea ca'm adormit
Și jelind va trăgăna,
Crengile le-o legăna,
Păsări mii vor ciripi,
Flori de tei m'or troeni.
Codrule, Măria-Ta,
Tânguind te-ı scutura
Și la mină vei căta
Cum scăpată de-orice chin
Voi dormi, dormi senin
Scăpată de dorul meu
Voiu dormi, dormi mereu.

TORA L. C. S.

Epigramă

Lui C. T. Loga

Cetind poezia scrisă de tine,
N'am găsit nimic bizar,..
Decât, doar... că era mai bine,
De n'ajungea sub tipar!

I. J. D L.

Glasul amintirii

Biserica pustie în noapte stă de strajă,
împrăștiind în jurn-i blânda tăcerii vrajă.
Icoane prăfuite împodobesc pereții,
aminte aducându-mi de ceața bătrâneții.
Adânca liniștire pătrunde 'n al meu suflet,
cu sine aducându-mi al visului răsuflet.
Pustiu..., pustiu..., pustiu e'n biserica întreagă;
tăcerea asta cine-ar putea să o'nțeleagă?
Sunt singur..., singur..., singur... Și liniștea tot crește,
durerile mă chinuu prea crud, neomeneste.
Inceț, cum trece timpul, — o apă nesfârșită;
pe ea plutind văd vise din vremea aurită.—
S'a'ntoarce, oare, vremea crezută fericire?
S'a'ntoarce mersul lumii, să-mi deie liniștire?...
... Ci gândul..., gândul..., gândul nu mă mai lasă'n pace;
afară o tăcere, doar gândul nu mai tace.
In sumbra noapte vremea e a nemărgin'rii.

Aud un zvon de cântec...

E glasul amintirii,
e glasul de-altădată ce îmi aduce-aminte
de visuri, șoapte, murmur, de tainice cuvinte.
Doar glasul amintirii în inimă îmi plânge
și-mi pune spini pe frunte, și lacrimi de sânge
îmi stoarce din durere-mi, din al meu neastâmpăr.
Cum aş putea eu focul diu inimă să-mi stâmpăr.
In grabă m'oiu întoarce în hăul neîirii,
cu dangăt lin de clopot, cu glasul amintirii.

Mihai Dumbravă

Mi-aduc aminte...

Mi-aduc aminte azi de tine
Sătuț ce plângi pe-al Crasnei mal,
Precum jelesc îndurerate
Azi toate satele 'n Ardeal.

Mi-aduc aminte de căsuța
Imbătrânită și pustie...
Și de martirii suferinței,
Robiți pe strămoșeasca glie.

Mi-aduc aminte de copila
Ce cu costița despletită,
Rămasă 'n poarta unei case,
Privea spre zare 'ncremenită.

Mi-e dor de ochii ei albaștri,
Secați de-atâtea lacrimi grele...
De colbu 'n care ne jucărăm;
Mi-e dor de visurile mele...

Mi-aduc aminte de Ardealul-
Indoliat de atâtea jale;
De glasul celor ce ne-așteaptă
Cu cântece și cu urale.

Mi-aduc aminte de porunca
Lui Horea, Iancu, Mureșanu,
De testamentul lui Lucaciu
Și de indemnul lui Bârsanu.

Iar, când reviu pentru dreptate
Și morții din a lor morminte,
Aștept să plâng de bucurie
Acum, când îmi aduc aminte...

Lică Mureșanu
Lic. „Tr. Doda“ Caransebeș

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Epigrame

Lui Val de Mureș

*Tu cititor sărman ce l-ai citit
Pe „Val de Mureș“ cel iubit:
— Nu te teme, rămâi rece...
Ce e val, ca valul trece...*

Tot lui

*Multă vreme nu 'nțelesesem, ale poeziilor tale iureș,
Acuma știi și într'o doară, scot condeiul meu din mapă,
(Și răspund precum urmează :)
Înțeleg ești Val de Mureș
Și producția ta e... apă.*

Dante V b. L. D. L.

Pribeag în toamnă rece

Picuri mărunți de ploaie cad netulburați din înaltul cerului. Peste tot stăpânește o atmosferă de melancolie, de tristețe. Oamenii sunt mohoriți și pe fețele lor nu vezi bucuria.

Pădurea plânge cu lacrimi de frunze ofilite, ce se așează lin pe covorul de mușchi.

Nici păsările nu mai cântă. Sgribulite de frig și de ploaie, stau nehotărâte pe crengile copacilor.

Pe câmpuri goliciunea și tăcerea au început să domnească. Luminii îi e teamă să stea prea mult în imensitatea tăcută a pământului. Fuge grăbită în chilii ei lăsând în urmă-i, întunerecul.

Ici colo licăresc lumini în sălașuri sărace.

Deasupra tuturor se întinde haosul, nemărginitul haos, în care se petrec nestingherite, toate fenomenele de groază ale naturii.

Limbi de foc însoțite de sgomot puternic te fac să crezi că sfârșitul lumii nu e departe de tine.

Ce fioroase sunt nopțile toamnei!

Ce sentimente de frică se nasc în imensitatea naturii, atunci când ești singur: în fiecare groapă vezi o prăpastie; în fiecare tunet simți cum se cutremură pământul; orice fulger îți sfășie inima. Te simți înconjurat numai de duhuri rele, de duhurile naturii.

La fiecare pas îți faci grăbit o cruce și spui cu gura nchisă, cu frică'un Doamne-ajută. Și frigul îți pătrunde în oasele plâpânde, și corpul se'ncărnește în hainele ude, pe care se prelinge în șiruri reci și repezi, apa.

Și câte amintiri reînvie o noapte de toamnă.

Gândurile-ți zboară la toți ce te-au iubit, la toți pe care i-au cunoscut și cu care ai putut schimba ceva din sufletul tău. Pe toți care ți-au făcut rău, îi ierți, te rogi pentru ei, te uiți pe tine, omul lăsat la voia întâmplării, omul cu viața spulberată, în care se perindă mereu icoana nunții.

Un dangăt lugubru de clopot sfășie tăcerea.

E clopotul bisericii sfinte ce-ți amintește de satul copilăriei tale, de țara ce apare în vise, mare și frumoasă, în care auzi o doină născută din durere și lacrimi nesecate.

O iei nebun la fugă pe drumuri înglodite, biserica fie ținta, clopotul ei te cheamă, te cheamă măi pribege să'ncepi o nouă viață! În el tu vezi lumina ce spulberă'noptarea, în el tu vezi nădejdea în el ți-a fost scăparea!

Mirto

L. M. „M. V.“ cl. VII-a

~~~~~

Lucrările pentru Nr. 3, Martie 1944, se vor trimite până în ziua de 27 Februarie 1944, pe adresa: Prof. Augustin Cosma, Timișoara III, Strada Vadul Călugăreni 2.

-----x-----

CYANUS e rugat să ne comunice adresa întreagă și profesiunea.

-----x-----

IUBIȚII NOȘTRI COLABORATORI sunt rugați să înțeleagă că, pentru mulțimea materialului bun ce ne sosește la redacție spre publicare, zi de zi, suntem nevoiți să-i facem să aștepte: pentru a putea mulțumi pe cât mai mulți. Ca așteptarea să fie mai puțin îndelungată, am mărit paginile revistei, dela 32 la 40, ajutați și de o subvenție a On. Minister, ce ni s'a pus în vedere: fapt ce dovedește și aprecierea de care se bucură revista. Oricum, încetul cu încetul, tot ce e bun se va publica; începătorii, ca și până aici, bucurându-se de-o oarecare întâietate: ei putând aștepta mai greu. T. V. N.

~~~~~

Abonamente pe anul școlar 1943—1944:

Pentru instituțiuni	2000 Lei
Abonamente de încurajare	1000 „
Pentru d-nii profesori și părinți	600 „
Pentru elevi	600 „

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

Prof. Augustin Cosma, Timișoara III, strada Vadul Călugăreni nr. 2

.....

BCU Cluj / Central University Library Cluj

.....

.....

.....
